

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Kollegium.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: F E J E S G Á B O R.</p> <p>Szerkesztőtársai: Sebestyén Béla, H. Nagy Jenő.</p> <p>Kiadóhivatali főnök: Hajdu Árpád.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre 5 korona.</p> <p>Fél évre 2 kor. 50 fill.</p> <p>Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.</p> <p>Főiskolai hallgatóknak 3 korona.</p> <p>Egyes szám ára: 40 fillér.</p>
---	--	---

Beköszöntő.

Midőn az 51-ik évfolyamban, az új félszázad első prologusával az olvasó elé állok: érzem a nagy erkölcsi felelősséget, melylyel a közvéleménynek, különösen pedig a »Debreceni Főiskolai Lapok« hű pártolójának tartozom.

Visszatekintve a »Főisk. Lapok« félszáz éves, sugaras multjára: kétség fog el aziránt, hogy az idei évvel kezdődő másik félszázad ifjúságában lesz-e annyi erő, csüggedetlen kitartás, az ifjúság ügyei iránt annyi buzgalom, mint amennyi volt az elmúlt 50 év alatt a magyar, különösen pedig a debreceni Kollegium ifjúságában?!...

A fényre nem jön-e árnyék, dicsteljes múltra dicstelen jövő?...

A nemtörődomség és önzés, korunk jellegzetes vonásai veszedelmes mértékben mutatkoznak már a magyar ifjúságban is. — Lesz-e áramlat, mely ennek útját vágva, az ifjúság »ideális«-nak ismert, tiszta lelkéből kitörli az oda nem illő foltot, lesz-e idő, melyben a magyar ifjúság összefogva, szellemi munkájával a kultur népek diáksága közt felküzdí magát az első vonalba?!...

A jelen elszomorító tünetei; a közügyekkel szemben való lanyha magatartás, a hamar fellobbanó lelkesedés, de az első akadálytól visszarianó akarát, régen is ismert, de ennyire még el nem harapódzott vonásaiból az ifjúsági életnek — nem valami kedvező auspiciummal lehet nézni a jövő elé.

A reményt azonban feladni mégsem szabad...

Annak a lelkes, bár nem nagyszámú csapatnak, melyet magam köré gyűjtöttem, hogy e lap további fenntartásában segítségemre legyen: elhatározott szándéka szembeszállani a bűnös nemtörődomséggel s felrázni az ifjúsági közéletet abból a nem eléggé kárhóztatható tétlenségéből, hová az utóbbi évek alatt súlyedt. Hogy ezen törekvésünket siker fogja-e koronázni, nem tudjuk, de küzdünk érte csekély tehetségünkhez képest. Ez az egyik feladat, de vannak más céljaink is.

A »Főisk. Lapok« másik hivatása alkalmat nyújtani elsősorban a debreceni Főiskola azon hallgatóinak, kik hajlamot éreznek a költészet és tudományos irodalmi működés iránt, hogy ezen irányú tehetségüket fejlesszék s hogy e lap mintegy első lépcsőül szolgáljon további emelkedésükhöz. Fényes példák állanak az ifjúság előtt e téren is.

Emellett azonban szívesen látjuk más iskolák hallgatóinak is a nevét lapunk hasábjain, sőt egyenesen célunk, hogy általuk és közreműködésük mellett a legrégebb főiskolai lap minél szélesebb körben elterjedést vegyen. Több kisebb cél részletezését mellőzve, mi reánk hárult a feladat, hogy a »Főisk. Lapok« jubileumi számát, — melynek kiadása a múlt évben anyagi viszonyok miatt nem sikerült, kiadjuk s ha lapunk közönsége támogat benne — az 50-ik évfordulót — az 51-ik évfolyamban ünnepeljük meg.

Bízva az ifjúság, Debrecen város, az egyház és vidéki intézetek, úgyszintén egyesek támogatásában, azzal a reménnyel köszöntöm az olvasót, hogy a csak főbb részeiben vázolt programot sikerül megvalósítanunk.

Fejes Gábor,
felelős szerkesztő.

Versek.Irta: **Csillag István.**

I.

Éjszaka a Lidón.

A vén Lidóra ráborúlt az éjjel
Bűvös, világos olasz éjszaka;
Ott villogott sötétkék, érc-vizében
A fényes égnek milljó csillaga.

Gyors gondolák suhantak, mint madárraj...
Lágy-édesen pengett a mandolin.
Csendült epedve túlvilági ének
Olasz lányok szerelmes ajkain.

Repült velem a karcsú, büszke sajka
— Gondolásom úgy izzadt szegény —
S a sajka orrán egymagamba sírtam
Lidó meleg, szerelmes éjjelén...

II.

A campanile romjainál.

Meghatva állok összedült kapudnál
Te pusztulásban is oly büszke rom.
S a képzeletnek táltosára ülve,
Elmerengék fényes multadon...

Ezüst harangod utca-porban fekszik,
Piszkos gyerekhad ugrál rajta át,
A büszke ércen, — mely zengette egykor
Velencések győzelmi himnuszát.

Arany kereszted száz darabra zúzva,
Napsugárral, mely ragyogva játsza,
Melynek gombját győztes visszatérő
Tengerről örömpesve látta.

Márványarkádid össze-vissza törve,
A drága szobrok hitvány romhalom
Tán' utca-kőnek egykor összevágják
És durva tömeg tapos majd azon...

Könnyezve nézlek romlott campanile,
Mely jól példázod ember életet:
Ma glóriával homlokunkon járunk
S ránk tapos holnap hitvány, vad tömeg...

Különböző korokban.Irta: **H. Nagy Jenő.**

I.

(Előkelő és fényes római átrium, finoman kidolgozott oszlopokkal, szobrokkal. A falak értékes falfestményekkel és márványlapokkal fedve. A padozat mozaik-remek. A compluviumon beszőrődő napfény különös varázsszal vonja be az egyes tárgyakat. A ház maga M. Pomponius Vitellus tulaj-

dona. Consularis, gazdag, elpuhult ember. Most is hosszú újas gyapjúból készült tunikát visel, lábán talpsarú. Korán reggel van, a cliens-fogadás órája.)

Vitellus (egy szolgálhoz): Vezesd elő!

(Az ajtóban egy nő jelenik meg. Kopottas, silány öltözete az első pillanatban elárulja, hogy rabszolgánő. Halvány pír önti el az arcát, beesett szemei fényt kapnak. Ha nem rabszolgánőnek születik, egész Rómában ünnepezt szépség lenne.)

Vitellus: Jer közelebb, ne félj! A mai nap megadja neked szabadságod. Megérdemled. Kiderült minden s tudok mindent. Ha ez a rabszolgázadás közbe nem jön, még ma is az ergastulumban szenvednél! Lásd, néha csak egy véletlen derít fényt némely dologra, csak ez tisztítja meg a salaktól a gyémántot!

Rabszolgánő (könnyes szemmel): - Uram!

Vitellus: Csendesedj, jóra fordult minden. Eddig félreértettelek. Tudom, hogy mindig dolgoz, törekvő voltál s hogy munkádat lelkiismeretesen elvégezted. De csak most tudtam meg. Munkafelügyelőd mindig az ellenkezőjét állította: renyhe, tunya vagy. Az okot is tudom most már. Meg akart keríteni, de te nem adtad oda magad. De látod, miért nem szóltál, hogy igazságtalanul szenvedsz, hogy hazudnak és bosszúállók, akik ezt állítják felőled!

Rabszolgánő: Nem mertem uram szóln. És...

Vitellus: És? Akarsz valamit mondani? (A szolgánő arcát egészen előnti a pirosság, lesüti szemét a földre s hallgat. Vitellus egy ideig nézi, azután folytatja beszédét.) Így nem szenvedted volna el a megvesszőzést, megbótozást, nem ostromoztattalak volna meg, bilincsbe nem vertem volna a kezedet.

Rabszolgánő: Jajszó nélkül elviseltem, uram.

Vitellus: Ez nem volt elég. Mindig újabb váddal illettek. Azt mondták, hogy parázna vagy, hogy megrontod az erkölcsöket. Arra kértek, szabadítsam meg őket tőled. Ezért helyeztelek a mezei rabszolgák közé, hol még dúrvább munka várt rád. Itt sinylódtél két évig. A panaszok megújultak, folytatódtak. Mindenki egyértelműen kígyót-békát rád kiáltott. És ekkor váratlan fordulat történt: a rabszolgák kitörni készülődő lázadását felfedezted s megakadályoztad. Ekkor világlott ki minden. Ártatlan áldozata voltál azoknak, akik szépségedtől elvakulva, törbe akartak ejteni. Te erős lélekkel ellene álltál a csábításnak

s ezáltal magadra zúdítottad azok haragját. A bosszú vezette a feljelentőket. Én hittem nekik s sokáig voltál a kinzásaim vértanúja. S te nem-hogy ellenem fordúltál volna, hanem a meghajított kő után kenyérral dobtál vissza. Megmutattad, hogy derék vagy és nemes szívű. De azt nem értem, miért túrted el méltatlanul a bántalmakat? Erre felelj!

Rabszolganő (küzd magával): Uram, ne várj erre feleletet tőlem. Fényes elégtétel nekem az, hogy most már tudod azt, hogy ártatlan vagyok. Ez megvígasztal, ezzel beérem.

Vitellus: Ezzel még nem mondtad meg az okot. Az előbb említeni akartál valamit. Csak beszélj nyíltan!

Rabszolganő: Nem tehetem uram. Megvesszőznél, megostoroznál. Maradjon ez az én titkom...

Vitellus: Parancsolom, hogy valld be. Rabszolganő vagy, engedelmessédj!

Rabszolganő: Legyen meg a te akaratod, uram! (Szakadozva beszél, erőtlenül s még mindig haboz, feltárja-e érzelmeit?) Régóta uram... nagyon régóta. Mióta az eszemet tudom: nagyon kis leány voltam én még akkor. Megláttam egy férfit. Oh, be szép volt. Azóta a szívemben hordom a képét. Szeretem, nagyon szeretem... De csak titokban. Nem mondom senkinek, nem tudja senki, csak én. Mert ő nagy, gazdag, hatalmas és én féreg, porszem: rabszolganő! (Az érzelmek hatalmukba kerítik. Erőre kap s megélenkül a beszéde.) Mindennap láttam, mindennap jobban megszerettem. Képes voltam érte bármit eltérni. Oh, be jól esett, mikor először megvesszőzött! Ezt csak az érzi, aki nagyon szeret. Megbotozott, ostorral vágott végig az arcomon: egy jajszó nélkül túrtam. Bilincsbe verte a kezem, még akkor is oda szerettem volna szaladni hozzá, megcsókolni a ruhája szegélyét! Édes volt a fájdalom, mert megédesítette az, hogy tőle kaptam...

Vitellus: És ki ez ember?

Rabszolganő (szótlánul áll, azután hirtelen leborul a földre Vitellus elé! Átkulcsolja térdeit s a szeméremtől elrejtí az arcát): Te vagy uram, te...

(Csend. Majd Vitellus fölemeli a rabszolganőt, keblére vonja s megcsókolja.)

Vitellus: Talált kincs vagy s az értéke-sebb minden más drágaságnál! Megjutalmazlak

minden szenvedéseidért: felszabadítlak s feleségemmé teszek!... Ez a legnagyobb jutalom!

II.

(Idő: XIV. század. Színhely: egy lovagi torna porondja. Az emelvényen díszes közönség nézte végig a mérkőzést. Ritkán is történik ilyesmi: Thurzó Örszikéért hét vármegye legénye vette fel ma a küzdelmet. Nemesak a dicsőség, de a pályadíj is serkentette őket: Örszike volt a legszebb leány fél Magyarországon s messze kiterjedt az atyai dominium. És ki lett a győztes? Egy közönséges kúrtnemes, bizonyos Balogh Gáspár. Rendre leterítette ő a sok főúri lovagokat: soha még így bánni acéllal! És most ime megkapja a jutalmát: a leány kezét a dominium felével. Burokban született ez az ember, hogy ilyen szerencséje akadt. A büszke Thurzó kénytelen volt beadni a derekát. Atyai áldását épen az imént adta az ifjú jegyespárra. Azok pedig, kissé távolabb a többiektől, csendesen beszélgetnek.)

Örszike (suttogva): El ne árulja kigyel-med magát! Vigyázzon, itt settenkedik Serédy a hátunk megett!

Gáspár: Settenkedhetik most már maga a veresképű ördög is, nincs az a hatalom, mely megfosszon most már tőled, drága Örszikém, édes szerelmesem...

Örszike (távolabb vezeti Gáspárt s szemérmesen megfogja a kezét): Boldog kigyelmed?

Gáspár (túláradó hévvel): Boldog-e? Hát nem lehet-e boldog az, aki négy évi gyötrődés után végre megkapja várva-várt, imádott szerel-mesét? — Emlékszel, mikor legelőször találkoztunk? Mindjárt szemet vettem rád s te sem voltál hideg irányomban. De nem lehetünk az egymásé. Thurzó-leány voltál, én pedig csak emilyen-amolyan Balogh. Te egy hétig járhat-sz a jószágom, míg eléred a végét, az én földemet a kúriánktól beláthatod. Találkoztunk még egy párszor. Nem tudtam már tovább hallgatni, ki-kíváncozott belőlem s elmondtam neked, hogy vagy te leszel a párom, vagy senki más. És óh, boldog lsten, te sem szóltál másképp!... Kegyel-medbe fogadtál s a szívedbe zártál. Egymáséi-lehattunk volna, ha te nem vagy Thurzó Örsze, vagy én főúr lettem volna... Emésztette szívün-ke-t a bánat, csupa szomorúság volt az éltünk... A te arcodról eltűntek a rózsák, én sem voltam már az, aki régen (Hosszabb szünet. Örszike könnyet törül ki a szép, dióbarna szeméből.) Aztán eladó leány lettél Örszikém. Messzeföldről jöttél hozzád a nagy urak, megostromolni a szí-vedet. Te nem fogadtad be őket; párjavesztett galamb módjára élted szomorú napjaidat. Mikor a nádor fia iránt sem nyílt meg a szíved, meg-

gyült a bajod az apád haragjával. Vallatott, faggatott, mit sem használt. Jó mélyen őrizted te a titkodat. De nem az az ember Thurzó uram sem, hogy amit a fejébe vesz, végre ne hajtsa. Szabad választást adott a lovagok között, de kikötötte, hogy egy hónapon belül pártában akar látni. És most te szólj szívem, mondd el csak a továbbiakat. Milyen okos voltál, milyen ügyesen csináltad!

Őrsike (pirúlva): Hiszen tudja kigyelmed!

Gáspár: Szebben folyik a te szádból a szó, aranyos virágszálam, jobban esik azt tetőled hallani.

Őrsike: Hiszen nem volt az olyan nehéz. Csak bánni kell tudni az apámurammal, a nyelvén kell szólni: kezesbáránkyént beleegyezik ő mindenbe, ami nem sérti a büszkeségét. Azt mondtam neki: Jól van apámuram. Béfogadom a halottakat: egy hónap se telik bele, új asszony lesz Tüzkővárban. De nem megy ám Thurzó Őrzsé mindenféle emberhez! Tartson kigyelmed lovagi tornát, azé lesz a leány, akié a pálma. Elfogadja kigyemed? — Csak hümmögött rá az öreg, látsozott, hogy tetszik neki az idea. Hát meg is érdemli az ő leánya, hogy hét vármegye daliája síkra szálljon érte! Megígérte s parolát adott szava foganatjául. Örvendezett már ekkor a szívem, hiszen tudtam: ki más lehet a győztes, mint kigyelmed!

Gáspár: Óh, drága angyalom, nem is csalatkoztál hív szolgádban. Aki az igazáért harcol, megsegíti azt a kegyelmes Úr Isten! Ő adott erőt a szívembe és karomba, ő tartott biztatással, benne volt a reménységem. (Gyöngéden a karjaiba szorítja a hozzátapadó Őrzsikét.) Most már az enyém vagy éltem koronája. Parancsaidat lesi mindenre kész szolgád. Drága selyem borítja karcsú termeted, szattyánbőr-topánka a ládadat. Amit parancsolsz: szolgasereg végzi azt el, amit csak kívánsz, teljesítjük mindjárt. Tenyereken hordlak, drága szerelmesem, nem lesz semmiben hiányosságod! Királynőm vagy, én rab-szolgád leszek!...

III.

(Simayék estélyén vagyunk. A fényes termek azon kevesek közé tartoznak, amelyek egyúttal valódi műveléssel vannak berendezve. De jellemző, hogy Simay, a házigazda, valósággal útazik is erre az elismerésre. Úgynevezett „előkelő társaság” van jelen és ez elnevezés alatt azt kell értenünk, hogy itt a ruha és rang adja meg az embernek a társadalmi

kvalifikációját. Az egyik terem beszélgetését gyönyörű orchideák veszik körül. Az orchideák alatt egy leány és egy fiatal ember ül. Beszélgetnek.)

A fiatal ember: (folytatva megkezdett beszédét) Két példát hozhatok fel az előbbi állításaim bizonyítására. Hallgasson meg figyelemmel. A szereplőket személyesen is ismerem. Az egyik példa azokról szól, kik mint házastársak, forró szerelemmel egyesültek. Szerelmi házasság volt. Magam is tanúja voltam, hogy szerették egymást, mint jegyespár. Ideálisabb szerelmet el sem lehetett képzelni. S lássa, alig két évi házasság után elváltak. Megunták egymást. Ők, akik a házasság előtt egy ideális házasság-fellegvárat építettek, nem tudtak megalkudni a reális élettel. Piadesztálra helyezték egymást. A való élet le szállította őket a magaslatról s mint közönséges, gyarló emberek álltak szemben egymással. Csálódva nagy szerelmükben, elváltak. Láss Margit, ez az egyik tulzás!

A leány: Ezek középkori troubadourok voltak, csak a szív emberei. És a másik?

A fiatal ember: A másik házasság hypermodern volt. Szabadgondolkodó volt mindakettő. A kölcsönös megértésre, vagy mondjuk jobban, a barátságra volt csak alapozva a házasság. Afféle modern házassági-szimbiózis. S lám, míg mély tanulmányokkal, tudományos kérdésekkel foglalkoztak, elfelejtkeztek a szívről. Tudhatja pedig, hogy ez olyan különös szerve az embernek, hogy előbb vagy utóbb, de kinyílik. Náluk is így történt. Nem egymást, hanem mindegyik egy más szeretett meg. Banális história a többi, de ebből is láthatja, hogy a modern szív még nem tudott annyira kihűlni, hogy a szerelmet és szeretetet ismeretlen ó-kori fogalommá változtassa. Ez tehát a másik véglet!

A leány: S mit akar ebből kihozni?

A fiatal ember: A mai házasságok helyes irányát akarom megállapítani. Ne e két tulzás legyen az, hanem a régi, de jó arany-középút. Szerelem nem szükséges a házassághoz. Mert mi az? Fellengzős frázis-tömeg, bebeszélés, lelket megülő köd: amely rövid idő alatt szertefoszlik. Ne legyen az szabad-házasság sem, mert ez csak rögeszme, legjobban esetben nagyzási hóbort. Alapja legyen a legtartósabb kötelék, ami létezik két ember között: a szereteten felépülő ragaszkodás. Ez nem füst, ami elszáll, ez soha el nem téphető kapocs. A többi kelléket is figyelembe kell venni,

mint amilyen az egymást megértő barátság, egymás iránti bécsülés, kölcsönös tisztelet. (Elhallgat. Cigaretára gyújt, azután folytatja.) Az emberi szív érzelve, főleg a férfi és nő egymás iránti helyzete a különböző korokban sohasem volt egyforma. Lássá, a régi görög vagy római korban milyen alárendelt helyzete volt a nőnek a férfi óriási fölényével szemben. A nő szinte rabszolgája volt a férfinak s a nőre a legnagyobb jutalom volt, ha a férfi magához felemelte! A romantikus szerelem korában, a nemesnek, tisztának, szentnek deklarált szerelem a nő glorifikációjában nyert kifejezést. Valóságos nő-kultuszt űztek s itt a férfi maradt alól. Végre a mi korunkban, mikor a modern eszmék elterjedése, a feminizmus, demokratikus alapokon nyugvó társadalmunk racionális irányba terelték a férfi és nő egymásközi viszonyát: az ész és szív karöltve jár. Talán találóan jellemzem, ha azt mondom, hogy ötvenpercentes kiegyezés ez. — (Hosszabb szünet. A társaság zaja csak átszűrődve hallatszik hozzájuk.) Hallotta, amiket mondtam, Margit?

A leány: Hallottam. Igaza van. Ez a helyes út.

A fiatal ember: Elfogadja nézeteimet?

A leány: Elfogadom.

A fiatal ember: Mondja, Margit, nem járhatnánk akkor ezen az úton? Adja a kezét, ha beleegyeznek!

(A leány egy iddig gondolkozik, azután erősen megszorítja a fiatal ember kezét.)

Strófák.

Irta: Fejes Gábor.

I.

A nyárkezdet még messze tőlem.
Tavasznak állok közepén.
De már szívemben hervadt rózsa
Dérütött szirma: a remény.

Mit hoz a nyár? Mi lesz az őszben?
Ha most is úgy sír jámbusom.
Pacsirtaként más víg éneket
Mond édes Élet májuson.

II.

Szeretem a bús, őszi alkonyt...
A hulló rózsalevelet,
A tépett felhőt, — álmavesztett
Ábrándsirató leány szemet.

Elfojtott szellő suttogását,
A fáradt őszi sugarat,
Tétova fényt, — a sárga mezőt
Dérlepett, pusztá ugarat.
Szeretem a bús, hideg éjjelt,
A fázó holdat, csillagot...
Mert magam is egy idő óta
Olyan szomorú, bús vagyok.

Ünnepi beszéd okt. 6-án.

Tartotta: János Zoltán.

Tisztelt ünneplő közönség!

Mi magyarok régen az ünnepek népe voltunk, nem a hétköznapiaké! A hétköznapi munkája, szorgalma, kitartása, életvalósága nem volt meg bennünk, de ünnepelni fényben, pompában lelkesen — tudunk. Ma pedig, míg a hétköznapiakat megbecsülni meg nem tanultuk: elfelejtettünk ünnepelni. Ma már nem vagyunk az ünnepek népe sem! Emlékszem rá, még az én ifjú koromban március 15-én s augusztus 2-án mily óriási lelkes közönség ünnepelte a leszúrt oroszlán előtt és kint a honvéd síroknál. Azóta évről-évre figyelemmel kísérem ez ünnepeket és a tömeg egyre fogy, mindegyre kevesebb számmal és még kevesebb lelkesedéssel ünnepel. Akik ünnepelnek, azokból is hiányzik a komolyság, magával ragadó lelkesedés, olyan közönyösök, olyan fáradtak, olyan csüggedtek vagyunk! Nem tudunk a földön járni, de nem tudunk repülni sem! Most ha végig nézünk az utcáinkon a háztetők koparak, lobogók, gyászlobogók nem lengenek rajtuk. Mintha csak olyan nap volna ez is, mint a többi. Pedig nem olyan ünnep ez! Gyász-ünnep, vérharmatos, könnyharmatos ünnep, gyászfátyolos ünnep. Az igazi magyar ünnep. Van nekünk sok ünnepünk! De a mi sorsunkat, a mi szenvedésünket egy sem fejezi ki úgy, mint ez. Ez az igazi magyar ünnep. Igazolja a magyar nemzet történelme: a magyar nemzet tragédiája. Ennek a nagy tragédiának egy véres, egy irtózatossá felvonására gondolunk ma vissza. Megragadja kezünket az emlékezet angyala és vezet bennünket. Vezet a magyar Nagypéntekhez. A magyar Golgotára! Oly rettenetes szó ez: Golgota! A hangja is mély, komor; minden

hangja olyan, mintha kalapácsütések csatognának a koporsó szegeken. Olyan a hangja, mintha kemény rögök dübörögve hullanának a sír mélyén annak koporsójára, akit míg élt, szerettünk!

Golgota! Mikor ki mondjuk, megborzad a testünk, megborzad a lelkünk. Zsidó országnak egy Golgotája volt: a jeruzsálemi Golgota. Magyarországnak is van Golgotája: Arad. Kossuth Lajos nevezte „a magyar Golgotá”-nak. De nemcsak Arad a mi Golgotánk, Budapest is az! Ott végezték ki azt a férfiút, ki legkevésbé szolgált erre a vértanúi halálra; felségsértés ürügye alatt azt, aki az uralkodó családnak épp oly törhetetlen híve volt, mint hazájának, fájának. Ott végezték ki a tizennegyediket okt. 6-án. Honnan van az T. Ünnepelő Közönség, hogy a magyar társadalom, a magyar közönség, amikor ünnepli a magyar vértanúkat, csak az aradi Golgotát, az aradi 13-at ünnepli, Arról a tizennegyedikről, akit Budapesten végeztek ki lelketlenül, ördögi módon — arról nem emlékezünk. Aki-ben mesterségesen tartották az életet, csak azért, hogy meggyilkolhassák az életnek az utolsó szikráját, ami még az öngyilkossági kísérlettől összetört, a vérvesztéségtől roskadozó, ájuldozó, haldokló testében bennmaradt. Nem a hosszas, alapos, hideg, józan megfontolás, nem a történelmi kritikának eredménye ez, hanem a magyar nép ösztönszerű megérzése. A magyar nép tudja, érzi, hogy azok fejezik ki a magyar géniust, a magyar igazságot, akik nem Bécsnek, nem az uralkodó családnak voltak hívei, hanem csak a megtámadott, jogaiban, fenmaradásában megtámadott magyar hazának!

A magyar közönség, a magyar társadalom az 1848—49. szabadságharc emlékeit Kossuth Lajos nevéhez fűzi. És Kossuth ragyogó alakja mögött elhomályosul a nagy Széchenyi és Batthyány, az első magyar felelős minisztérium elnöke.

Az a Kossuth véste be magát a nemzet szívébe, aki a debreczeni nagy templomban 1849. április 14-én hitszegése miatt az uralkodó családot detronizálta.

Zsidó országnak egy Golgotája volt. A magyarnak kettő. Nem is kettő. Száz. Ezer.

Millió. Minden rög, minden porszem egy-egy Golgota itt a magyar földön. Minden rög, minden porszem gyötrelmről, gyaláatról beszél, azoknak gyötrelméről, azoknak a gyalázatáról, akik nagyok, dicsők, nemesek voltak, akik szerették a hazát s azért élni, halni tudtak.

Akiket, ha elveiket felfüggesztették volna, nem függesztettek volna fel. Ha elérülték volna a hazát, akkor a haza földéből domíniumokat nyertek volna.

Ahogy Petőfi mondta a majthényi síkon leszerelőkre: „És a latrok, kik a hazát elárúllák, urak lőnek”. De ők ragaszkodtak meggyőződésükhöz, elveikhez. Szerették lán-golóan ezt a szegény, árva magyar hazát, ezt a magyar fajt és ezért elvették jutalmukat: a bitófát és a golyót!

És utánuk jöttek a többi áldozatok. A vérszomjas hatalom eszközei, azok, akik a mi hadunk előtt a harcmezőn nem tudtak megállni; letiportak bennünket egy idegen hatalom fegyveres erejével. Azután terrorizmussal akarták Magyarországot leigázni, elnyomni és a szerencsétlen áldozatokat keresték halálra egymásután.

Az Acsády számítása szerint 1765 magyart, Magyarország színét, javát ítélték bitófára, golyóra, börtönre. Ötszázat ítélték halálra, ezek közül csak 114-et tudtak kivégezni, 49-et bitón, 65-öt golyó által, a többi külföldre menekült. Ezeket meg in effigie akasztották fel: fekete táblára fehér betűkkel felírták neveiket és oda függesztették a gyalázatos bitófára! Ezek közt volt nemcsak egy Andrassy neve, hanem ott volt a Kossuth Lajos neve! Hogy lehet ezt elfeledni valakinek? Hogy lehet ezt elfeledniök!?

Sajátságos az emberi gondolkodás. Vannak, akik a nemzet sebére a feledés fátyolát akarják borítani, mintha az a seb a fátyol alatt behegedne.

Az Isten is csak annak bocsát meg, aki megbánja bűneit. Mi is csak annak tartozunk megbocsátani, aki megbánja bűneit. Lukács evangélistánál maga Jézus mondja: „Ha egy napon hétszer vétkezik ellened (a te atyád fia) és egy napon hétszer tehozzád térend, ezt mondván: megbántam cselekedetimet; —

megbocsáss neki!" És azok, akik megölték, meggyalázták az alkotmányunkért, hazánkért küzdő hősokeket, azok nem jöttek hozzánk, hogy bocsássuk meg nekik, amit vétkeztek ellenünk. Vétkeztek nem 7-szer, nem 77-szer, de 777-szer és számtalánszor. Belénk vágtak kezükkel és körmeikkel marcangoltak. Ez az életünk 400 év óta. Veszélyben forgott életünk. Veszélyben forgott mindenünk, ami szent előttünk. Ez a mi sorsunk 1849 okt. 6-ika óta. Nem lehet szó itt feledésről. Nem lehet szó itt megbocsátásról. Felejtsen, aki tud. Én nem tudok és nem is akarok. A költő, akinek lelke a szabadságharc bukása alatt megtörik, nem hiába énekl: „Van Bíró a felhők felett, áll a villámos ég". Azóta Isten megmutatta sok csapással, hogy ő nem bocsátott meg és nem felejtett.

Sajátságos az emberek gondolkozása. Kivált, ha arany karika, korona szorítja homlokukat. Az orosz cár, amikor a magyar szabadságharcot leverték, kiütötték, — jobban mondva — kialkudozták a kardot a kezükből; — abban a kiáltványában, melyben ezt a dicsőséget tudatta népével, azt mondotta latin nyelven: „Velünk az Isten, halljátok meg népek és győződjetek meg róla, hogy velünk az Isten". Ővelük, akik összetörték a szabadság szent kardját, összeszaggatták a szabadság szent lobogóját. Velük van az Isten. Halljátok ezt!? Ha ővelük van az Isten, azt kérdezem, hát az ördög kikkel van!?

Emlékezzetek a magyar Golgotára! Emlékezzetek arra az aradi sáncokbani 4 véres holttetemre, arra a 9-re, aki ott az aradi bitófán és tanújátok meg, hogy ezt hívják szent kötelességnek. Nekünk is van szent kötelességünk. És ez az, hogy emlékezzünk.

Végső leheletük, melyet haldokolva kileheltek, behérdült az eltiport ország síri csendjébe és ott ma is e rab ország felett, ott sóhajt a szelekben, ott sír a habokban, itt zokog a lelkünkben.

Nem felejtünk! És azt a küzdelmes nagy munkát, amit védelmezték karddal nekünk kell folytatnunk. Mesebeszéd az, hogy ez a korszak nem arra való, hogy az igazságért küzdjön. Ez a korszak arra való, hogy az elveket hirdesse és az elvekkkel ellenkezőleg

cselekedjék. Eljön az idő, amelyikben tovább építünk. Ezt a munkát folytatni első sorban hálatartozás azok iránt, a nagy vértanúk iránt, azok iránt a hősokeket iránt, akik harcoltak a szabadságért; akik meghaltak egy oly Magyarországotért, amelyben egy valóságos lépést tett a szabadság.

A nemzetek nem olyanok, mint az egyes ember. Az egyes ember megvényül, megöregszik, fiatalságát vissza nem nyeri többé. A nemzetek, hatalmas, csodálatos szervezetek, amelyek többször megöregednek, közel jutnak a haldokláshoz s egyszerre csoda módon megifjodnak. Én hiszek a magyar fajnak egy ilyen megifjodásában. Nem a közel jövőben, hanem a távoli jövőben várom azt. De hiszem, de várom!

El fog jönni az az idő, amikor vissza fogjuk követelni a vértanúk életét és a meggyaláztak becsületét.

Beteljesedik a Batthyány jóslata: „Előbb vagy utóbb azokra háramlik vissza halálom gyalázata, kik engem hálátlanul s igazságtalanul gyilkolnak meg".

Dobog-e szívetek. lángol-e véretek e rettenetes, e gyönyörű gondolatra? Ha nem dobog a szívetek, ha nem lángol a véretek, ha magatokban azt gondoljátok visszaborzadva az én kemény beszédemre, hogy belőlem talán a pogány magyar beszél, akkor ne ünnepelejtétek többé okt. 6-át. Azok, akik e nap meghaltak, nem szájhősök voltak, de a tettek hősei. Nem emlékbeszéddel kell őket ünnepelelni, hanem emléktettekkel.

Nem halmozom én sem a szót, mert attól félek, hogy a szavak kisodorják a szíveimből azt a szent keserőséget; pedig ennek itt kell maradnia!

Itt kell maradnia szívemben, míg élek. Még a sírban, szívem porában is ott kell lennie, mint a hamuban a parázs, ott kell égnie a ti szívetekben is. Mindnyájatok szívében egytől-egyig.

Ezekből a parazsakból nem szavaknak kell sziporkázniok, hanem tetteknek kell kilángolniok. Tűzvész legyen e parazsakból, amely megemész mindent, ami rossz! Megemész bilincset, börtönt, rabigát. Nem halmozom a szót. Nem illik a sok szó a kar-

dok hőseihez. Csak egy kérdést írok be még izzó betűkkel a szívetekbe. Meg tudátok-e halni a hazáért, úgy, mint azok a golgothai vértanúk? Meg tudátok-e halni? Ha igen, akkor jogotok van élni a magyar földön, szívni magyar levegőt! Ha nem, akkor nincs jogotok élni. Egy pillanatra sem!

Ősz jöttén.

Mint átkos lelkek sohajtása
 Suhan, süvít az őszi szél,
 Húll, húll a zörgő falevél...
 Emésztő, titkos bánatába'
 A szívem reszket;
 Kegyetlen ősz, halált hozó rém
 Menj! — nem szeretlek!
 ...Mert minden egyes hulló falevéllel
 Egy-egy ábrándos, bohó álmom vész el
 S hogy sírba hervad annyi kis virág:
 A lelkem is csak már maholnap
 Hej! addig hervad, addig hullat,
 Pusztá lesz, mint a tarlott száraz-ág.

Bakoss László.

Janus.

Irta: Sebestyén Béla.

Ott feküdt véresen, összetört tagokkal a templom márvány lépcsőin. Száját véres hab lepte el, s tagjain kékes lila sávok húzódtak végig. Csak a szeme nem volt elrútítva, az fénylett, csillogott kísértetiesen, mint a halál előtt álló lázbetegé.

Fennt a legelső lépcsőn állott Janus, összefont karokkal fordult a felkelő nap felé. Szép, barna arcán mélységes fájdalom tükröződött, az ajka reszketett s valami csillogott szemében, ha szenvedő barátjára nézett. A járókelők sietve, tógáikba bebúrkolózva haladtak tovább. Senki sem törődött velük. Mintha valami sejtelem űlne a népen, amely sietésre ösztönzi őket. A megszokott zaj helyett most fagyos csönd van mindenütt, csak az őrzérek kopogása töri azt meg néha, vagy a templomból kihangzó imája a papoknak. Csend van... a császár, Róma hatalmas ura haragszik.

— Fázom, Janus... szólt a haldokló.

Az álmodozó összerezzen s lejött a lépcsőkön. Tógáját végig terítette barátján

ő pedig odaült mellé s vigasztalni kezdte:

— Ne félj, vége lesz mindennek... Nem szenvedsz soká, meggyógyulsz én-nálam. Mindjárt itt lesznek barátaid, azokkal elviszünk hozzá, ott senkise bánt, ott mindenki szeret...

— Tudom, Janus... de... hidd el, hiába. Nézz rám... Itt ül mellettem már a végzet. Meghalok, Jánus. Nem a korbácsütések ölnek meg. Nem az fájt. Az fog megölni, hogy ezeket a sávokat ő előtte kaptam. Ő előtte korbácsoltatott meg mint egy nyomorult rabszolgát. A gyáva megkötöt-tetett előbb, mert félt. Tudta, hogy megöltem volna. Caesár ha megszegényített, megöl, mert tudja, hogy másképp én ölöm meg. Nekem nincs több barátom, csak te, Jánus. Nincsenek rokonaim, akik megbosználnák halálomat. Lásd, a végső perceimet élem, ne tagadd meg, hogy barátom voltál, ne utasítsd vissza, hisz a haldokló barát kéri, bosszúlj meg engem, Janus! A véremlen fürdöm, ajkamra átkok tolúlnak, én megátkozlak téged, ha meg-nem bosszúlsz. Ígérd meg nekem. Add ide a kezéd... Úgy nyugszom meg csak. Így... Lásd már nem fáj úgy, már nem érzek semmit. Maradj mellettem még, amíg a nap feljön, akkorra meghalok, addig állj mellettem, de azután siess, tedd meg, amit nekem fogadtál, én látni foglak, a lelkem ott lesz a hátad mögött mindig...

Még egyet sóhajtott, még egyet vilámlott a szeme, amint feltekintett az égre, azután összevonaglott, megkínózott teste, meghalt.

* * *

A fáklyák sűrű füstfellege meglepte a fehér virágokat. Nagy, komor lombú fák állottak hallgatagon őrt a császári kert széles útainál, s a sűrű bokrok közül kicillámlott a kerti tó vize, amely visszaverte a bágyadt fáklyafényt s az ezüstös holdsúgárt. A kerti úton egy-egy sötét árnyék közeledett, suttogás kelt, azután elhalt megint s sietve tűntek tova az árnyak. A tó partján egy kőpadon pihent a császár egyedül...

Úgy ült ott meggörnyedve, összeesve,

mintha egy fáradt aggastyán lenne, nem a gőgös, az erős imperator.

Fáradtan, fázósan húzódott össze, pedig a langyos, júniusi este mámoros árnya pihent mindenütt, szerelemről susogtak a virágok, dicsőségről a komor öreg fák, de ő fázott. Ide menekült a fényes palotából, ahol kegyencei mulattak, de egy láthatatlan árnyék követi mindenütt. Félt.

Félt a holnaptól: a bizonytalan, sötét arcú jövőtől, amely ma föllebbentette előtte fátyolát. Eddig gőgösen, vak önbi-zalommal haladt előre, ifjúságot, örök erőt érzett magában, mely biztosan vezette, és ma érzi, hogy fáradt, tudja, hogy megvénült, s az erő is másé, ő csak rendelkezett vele elbizakodva, vakmerően. Nagy hadsereget szervezett magának, abban volt az ereje, támogatták is katonái mindig, de vajjon szeretik-e? Tett-e valamit, amellyel magához láncolta volna őket? Semmit. Észre vette, hogy a fővezér ma, csak hogy köszönteni ne kelljen, visszafordult a paloták előtt, mikor arra haladt s a többiek fáradtan mondták az üdvözetet. Mintha láthatatlan szellemek járnának között, suttogást hall mindenütt; a szemekben haragos villámlást, s katonái lesütik szemöket, ha rájuk tekint, de ő érzi a szempillái mögött is az indulatot; mely rálövel, s ettől fél, ettől menekül.

Egyszerre terhessé vált előtte a hatalom, a pompa. Ráült a lelkére az unalom, s bántotta a fény, amit a fáklyák szórtak, undorító a virágillat, ami betöltötte a kertet. Vágyott valaki után, aki mellé álljon, aki igazán szereti, de ilyet nem talált ..

Összeborzongott és felált a padról, mint egy lábadozó beteg támolygott végig az úton, be a sűrű fák labirintjai közé; mind messzebb, messzebb maradt el tőle a palota, a fák között mind ritkábban csillant meg a fáklyafény, de ő haladt tovább, amíg körülfogta a végtelen csend, s csak a felkelő hold vonta be sáppadt fényével előtte a tájat. Egy kis tisztáson állott meg, messze a palotától; szinte felélénkült, amikor szétnézett, s meglátta, hova jutott. Arcáról eltűntek a mély redők, s mintha a multat látta volna megjelenni,

amikor, ezelőtt régen, épen így bolyongott az apuliai erdőkben, a hírről, dicsőségről álmodozva, ifjan, boldogan. Egyszerre jó kedve lett, mert újra ifjúnak érezte magát, egy varázsütésre mintha eltűnt volna a jelen, a sok, sok emésztő gond, a tépő aggasztó kérdés. Szeretik, szeretik, szeretik. Ő is szeret. Feltűnt előtte egy leány arca, akit ezelőtt észre sem vett. A fővezér leánya. Azt szereti, mert szeretni kell! Mert tele van a szíve, s el akar feledni mindent, mindent; — boldog, jó szeretne lenni mindenkihez, hogy őt is szeressék. Hisz még elég fiatal, elég erős, csak a gond vénítette meg, a sok aggodalom, a nagy hiúság. De most már másként lesz. Milyen bolondság is, amit eddig csinált. De holnap lemond a hatalomról, mindenről, amit eddig úgy féltett, új ember lesz, boldog, jókedvű, akinek semmi gondja, akinek nem kell félni senkitől, akit mindenki szeretni fog.

Kiegyenesedett s úgy szívta magába a sejtelmes virágillatot, amely szerte áradt, boldogan, sűgárázó arccal nézte a virágokat, amelyek a szellőtől bókolva hajladoztak, s hófehér kelyhükön megcsillant a harmat a hold fénylő sűgarainál.

Az úton valami fehérség közeledett felé. Egy nő, meg egy férfi. A férfi tógájáról piroslott a bíbor. Észrevette őket csakhamar a császár is és mosolygott. Biztosan egy szerelmes pár lesz, gondolta magában s félrevonult a fák sűrűje közé, nehogy megzavarja őket. Azok pedig mit sem sejtve közeledtek egyre. Még árnyékban voltak, az arcukat még nem lehetett megismerni, pedig a császár kíváncsi volt. Szerette volna látni őket, hallani amit beszélnek. Vajjon mit beszélhetnek? A szíve hangosan dobogott, amint közeledtek. Félt, hogy észre veszik, pedig sajnálta volna megzavarni őket. Lehajlott egy nagy virág bokor mellé s onnan nézte. Egyszerre elsápadt, remegett s reszketve egyenesedett fel. Eltűnt az arcáról minden jókedv: s ismét vissza ültek a kegyetlen redők, a szigorú, hajthatatlan, gőgös vonások. A szeme haragtól lángolt s egy

tagolatlan, rekedtes ordítás tört elő a kebléből, amint mellé értek:

— Megálljatok! ..

Azok megrettenve húzódtak félre, de csak egy pillanatig. Azután előlépett a férfi, haragos, villogó szemekkel, oda a császár elé, kivont karddal, bátran.

— Mit akarsz? Mért állsz az útamba?...

Reszketett a haragtól, de amikor meglátta a holdfénynél a császárt, leeresztette a kardot...

— Az imperator!...

— Igen, az imperator, Róma császára! És te, Acilius? Egy egyszerű féreg, egy tolvaj, aki meglopod...

— Hallgass. Nemes ember vagyok! — kiáltott a császárra, aki metsző gúnynyal nézte a haragos férfit s ő is kivonta hosszú, egyenes kardját...

Az úton fegyverek csörrentek össze, az őrseg jött, keresni a császárt s elképedve állottak meg, amikor meglátták a két férfit, amint egymást mérik öldöklő, gyilkos tekintettel. Azután, mint prédára a sakál, rávetették magukat Aciliusra.

— Kötözzétek meg s korbácsoljátok agyon — ordított a császár.

* * *

És megkorbácsolták...

Úgy állott a császár előtt kiegyenesedve, lángoló arccal, hátra kötött kezekkel, mint egy istenszobor. Válláról letépték a tógát a maró korbácsütések, de ő meg se moccant, fel se szisszent, csak nézte a császárt, amint toporzékolva biztatta szolgálait.

— Hát szereted, Acilius? És téged szeret? Lám, lám, ki hitte volna? Milyen szép vagy most, milyen nemes vagy? És boldogitanád, úgy-e? Jól van! Én is szeretem, én is akarom, ki lesz az az erősebb? A császár, a félvilág ura és Acilius, egy nemó. Hej! Erősebben szolgál!... A jegyesed? No, én tartom az esküvőtöket, most van az eljegyzésed, meg vagy elégedve?... Nem vagyok szűkmarkú, Acilius? Hát a menyasszonyod? megérdemli az is, hiszen szeretitek egymást. — És egyre biztatta szolgálait, nem is ügyelt a leányra,

aki a kegyetlen látástól ájultan esett össze.

A hold elé fellegek tolúttak, sötét homály borúlt egyszerre le s a nagy csöndben kísértetiesen csattogtak a korbácsütések.

Már a vér ömlött a korbácsütések helyén s a fehér tógadarabok pirosra festődtek a vértől. Úgy állott ott Acilius, mintha nem érezne semmit, szép halvány arcát eléktelenítette a korbács, mozdulatlanul túrt, de egyszerre csak megreszketett a teste s végig vágódott élettelenül a fehér virágok között, bíborra festve az illatos kelyheket.

Elég! — kiáltott a császár, — dobjátok ki az útra — s megrugva az élettelen testet, diadalmasan vonult tovább szolgálival az úton.

*

Mikor magához^{*} tért^{*}, már hajnalodott. Megkínzott teste összevonaglott, amint felakart emelkedni, úgy sajgott, égett minden tagja, mintha forró tűz ömlött volna át a testén, azután meg didergett, fázott. A vér, tulajdon vére nagy fócsákba feküdt körülte megaludva.

Támolyogva kelt fel a durva követről, ahova ledobták s lassan, meg-meg-tántorodva megindult a falak mellett, de nem bírta sokáig. A szemére bíborfátyol ereszkedett, nem látott semmit tisztán. Táncot jártak előtte a hajnalfényben a paloták s forgott, kavargott minden körülötte. Mintha esne lefele egy végtelen mélységbe, amelynek tűzből van az oldala s dőlnének utána a hatalmas paloták. Egyszerre ijesztő sötétség borúlt rá. Vak homály fonta körül s elhagyta az a parányi erő is, ami még megmaradt benne, összeesett...

Úgy találta meg Janus.

Már tudta, mi történt. Ő nem volt ott, ahol meggyalázták a legjobb barátját, hiszen ő reá haragudott a császár, mert ellene szólt a gyűlésen, mert a szemébe merte vágni: zsarnok, kegyetlen, de leginkább azért, mert a katonái rajongva tekintettek rá, mint vezérükre, mert szerették.

Sergius hozta neki a hírt, a fővezér fia, aki esküdt ellensége lett a császárnak, hogy a húga vőlegényét így meggyalázta.

— Megölték Aciliust. Agyonkorbácsoltatta a császár és te aludni tudsz, Janus? A legjobb barátod haláltusáját vívja s te pihensz! — Lángolt az arca, villogott a szeme a haragtól s bosszútól reszketett szép, férfias alakja míg elmondta, mi történt. — Siess, bosszúljuk meg, te a barátodat, én a családom bocsületét! — s azután elrohant...

Felöltözött s rohant a paloták felé, ahol már elcsendesült minden. Az úton, a Saturnus-templom előtt megbotlott valamibe. Egy ember, egy élettelen test, a vértől nem lehetett megismerni, de a lelkét megkapta valami, a szíve megsúgta neki, hogy ez Acilius...

Lehajolt s mintha csak egy gyermeké lenne, ölébe vette az összeroncsolt testet s megindult vele visszafelé, amikor újra felébredt Acilius, felvetette a szemét s megismerte Janust.

— Hagyj... itt akarok meghalni. Itt jó nagyon. Tégy le a kőre, olyan jó hideg az, te pedig állj mellém... Látod, Janus, ilyen az élet. Tegnap még boldogan, szerelmesen, s ma megkínózva, összetörve... A korbács a testemet, a szava a lelkemet ölte meg. Te jó vagy, Janus... Ne hagyd el őt, ne engedd, hogy őt is megölje, hiszen tudod, mennyire szeretem, azért kell meghalnom... ilyen az élet, Janus...

S a nap teljes pompájával emelkedett föl, bearanyozva ragyogó sugaraival a várost, melynek palotái között forrt, nyugtalankodott valami, titkos suttogás kelt, amelytől mintha megreszketett volna az egész város, mint a földrengéskor szokott.

(Folyt. köv.)

Évnyitáskor.

A nyár pihenő napjai után beköszöntött újra a munka ideje. A munkáé, melynek jelensőségéről s általános szükségéről a mai napokban annyit hallunk és olvasunk. Mert ma már nemcsak társadalmi gazdaságtan tudósai foglalkoznak a munka kérdéseivel elméletekben s nemcsak az

államok és társaságok, melyek az újabb időben fokozott mértékben igyekeznek a gazdasági tudomány által igaznak és helyesnek elfogadott elveket, módszereket gyakorlati térre átvinni főleg munka szervezés és munkabér szabályozásával, de erről zeng apothéozist a népszónok, — a magánkörök napi beszélgetésének egyik fejezetét a munka képezi, sőt még a szépirodalomban is, még pedig annak nemcsak a regény, novella és színműi fájában, hanem a vers-irodalomban is divattá lett a munka emlegetése. Nem akarom kétségbevonni a folytonos munkahirdetés szükségét és jogosultságát, de az eredményt illetőként már nem konstatalhatom azt, mit sokan tényleg kívánnak leszögezni, t. i., hogy a mai társadalom át is érezte a munka fontosságát. Ha átérezte volna, úgy nem lenne szükség arra, hogy a munkát, mint a XX. század társadalmára kötelező parancsot hirdessük lépten-nyomon. Majd mikor a társadalom a maga egészében átérzi azt, hogy neki magának is csak akkor van értéke, ha testi és szellemi erejének teljes felhasználásával küzd általános s nem könnyen múló célokért, hanem olyanokért, melyeknek kiküzdésével új kor, új világok alapköveit rakja le, mit örök haladásnak is nevezhetnénk, — akkor nem lesz szükség a munka hirdetésére. De míg odaérünk, sok toll hegye csorbúl ki a »munka« írástól és sok torok patikára szorúl a rekedtség ellen, mert meggyőzőleg órák hosszat beszélt a munkáról — mielőtte is gyakorlatban idegen fogalom. Nem akarok kitérni az egyes osztályokra, hogy melyik milyen mérvben áll a munka szolgálatában; de lássuk röviden — ez bennünket közelebből érint — mennyire nem hatotta át a jelen kor akadémiai ifjúságát a munka eszméje.

Legyünk először is tisztában azzal, mi jelenleg a magyar ifjúság feladata, munkaköre?

Az első és legegyszerűbb követelmény, kivétel nélkül minden az egyetem és akadémiákra felkerülő polgárra, hogy a szakterületén, amelyre lépett anynyi ismeretet és tudást igyekezzen elsajátítani, amennyit a társadalom és az állam folyton differenciálódó, fejlődő organizmusai ügyeinek pontos, gyors s amellett helyes vitelére tagjaitól megkíván. Eklatáns példányát nyújtja az ismeret és tudás hiányának a magyar közigazgatás a vármegyékben.

Vizsgán protekcióval s több kevesebb szerencsével átment szolgabírák a legegyszerűbb

kérdéssel hadilábon állnak, az életviszonyokhoz nem tudják alkalmazni a szabályt, amiből a legfonakabb helyzetek, óhajtott rend helyett rendelkezések állnak elő. Érti, tudja mindenki ennek baját, csak a baj okát nem látják, vagy nem akarják látni sokan. Pedig egyszerű: ismeretet, tudást a megyei rokonság se adhat, annak megszerzésére az alkalom inter muros aakadémiáé volt meg.

A szoros értelemben vett tanuláson kívül több olyan feladat megoldásra vár, mit minden diákkongresszus felvett műsora pontjai közé, de amik valóságba még ma se mentek át. A nemzetiségi kérdés, a szocializmus, az országnak vidékenkénti felosztása a főiskolák és egyetemek között a célból, hogy különböző oldalú kérdéseket a nép előtt helyes világításba helyezünk felolvasások rendezése által, a tanulmányi kirándulások és egyéb effélék tovább is tárgyait képezik a diákkongresszusoknak, anélkül, hogy közülük csak egyet is megvalósítani próbálna.

Pedig milyen szép célok!

Nem örömmel fogadná-e az egész ország közvéleménye, ha a mostani zavaros nemzetiségi villongások között látna egy tettere kész, tömör, egységes magyar ifjúságot, melynek szíve először dobbanna fel, keze először szorúlna ököbe azokra az aljas inzultusokra, mik a magyar állameszmét újabban oly sűrűen érik... Hova lett a múlt század negyvenes és hatvanas éveinek minden ízében hazát, fáját szerető, azért élni, halni tudó ifjúsága?... Letört, elmerült, eltűnt. Hát a kor új eszméit megértette-e?... Félig-meddig meg, de rosszul.

A szociális eszmék, miknek hatását a konzervatív jellegű államok is érzik s intézmények létesítésével, a kisebb ekzisztenciájú egyének boldogulását elősegítő intézkedéseikkel humánus gondolkodásokról adnak némi jelt, a magyar ifjúságot csak kis részében hatották át. Pedig a változott viszonyokhoz neki is idomulni kell s minden humánus intézményt fel kell karolnia. Tenni, munkálkodni, dolgozni kell! Kevesebb szót a munkáról, több munkát!

—s —r.

Lapszélien.

Az embernek életét bátran hasonlíthatjuk egy becsukott könyvhöz. Naponként egy-egy lapot

fordítunk benne. Némely ember előtt tiszta fehér lapot az utolsóig, a másik előtt a szenvedés, új ismeretek, tapasztalatok fekete soraival tömöttet. Aki összeszedi e jeleket, az Kölcsey szerint oly kincset gyűjthetett magának, mely az élet minden szakában, a szerencse minden változásai közt gazdag táplálékot nyújt lelkének. (Parainesis.)

Nekünk nem lehet célunk a napi életről egész lapokat írni. Csak forgatjuk az élet lapjait, olvasuk a sorokat s a hol fontosabb dologra találunk azt megceruzázzuk, — s kiírjuk a lapszélére jegyzeteinket, gondolatainkat.

* * *

(**Megjött az ősz.**) A csillagászok jelzése szerint is visszalebbent a föld pályájának övek közé zárt útjára. A mérsékelt égöv új időszakába értünk, a borongó, bús, sárgalevelű, nyirkos, hűvös őszbe. A lemondás, reményvesztés, késői öröm kesernyés ideje ez. Elszáradnak a nyári emlékek; elsárgulnak a reménység színes illúziói. Az őszi rózsza és a chrisanthemum sávos, fehér szirma a szemfedője az élénk ríktó virágot fakasztó rózsató sárgult, lepergő levelének. A hűvös szél borotvaéllal metszi le a halavány, beteg faleveleket. Temetkezés szomorú ideje van. Tépi minden az ő ékességét. Elfordultunk a nap mosolygó arcától. A szántóvető reménykedve szórja az új vetés magját; az éles ekevas csillogva hasít új barázdát a kerék nyikorgó füttyülése mellett; künn reményvetés munkája folyik. Bent a város kopaszodó fái alatt felütik a gesztenyesütő kemencéket. Hosszú, kockás, barna kabátok tarkítják az utcát a fehér, egyszínű toalettek helyén. Elhalnak a nyári kabaretek vidám fülbemászó, pikáns áriái; lessük a színház ajtaját, honnan új dalokat várunk; népesednek a clubbók, kávéházak, hol élénkebb társasélet indul. Készülünk a télre, mely hamarabb itt lesz, mielőtt a tücsök minden szerelmét elcirkelné s míg mi kelően neki készültünk volna,

(**Pium desiderium.**) Magas helyről hangzott el a kegyes sóhaj: élénkebb, elevenebb ifjúsági élet iránt. Későn hangzott el. Kifáradtunk az eredménytelen tervezgetésekben, s megfogytunk a lassú elnyomás alatt. Már ott fekszenek a főiskolai levéltárban a kérvények, melyekben az ifjúság Akadémiai, illetve külön Jogáször megalakítására kért engedélyt és helyet, sőt azok berendezésére utakat mutatott. Ezek sírkövei ma-

radtak az eszmének, melyeket a saját bajait orvosolni tudó beteg termelt. A leányzót mindig megfojtották. A protestáns estélyek ügyét csak a múlt évben is kezünkbe vettük nemes buzgalommal. Jött rá a felelet: *Kinek üvegből van a háza teteje, kövekkal ne igen dobáljon.* Szép, képiles mondás, De azért mindenki nagyon jól megértette. Azóta még inkább fogytunk számban, erőben. Csendes lett minden; csendes mint a sír! A főiskolai igazgatás élén minden évben új vezető áll. A mit az egyik tervel, azt a másik épen nem akarja s megfordítva. Egy érdekes kis mese szebben beszél, mint sok kellemetlen szó: Egy szegény töröknek két felesége volt. A török a sok házi gond alatt öszülni kezdett. Egyik feleségét izgatta a dolog s szeretete volna eltüntetni a nehéz vénség hirmondóit; vigyázva kitépte a tehér szálakat. A másíknak meg épen a fehér szálak tetszetek. Ő meg a feketéket tépdeste kicsupa kedveskedésből. Így a török szerencsésen s hamarosan megkopaszodott. Szegény ifjúság, melyet már úgy megkoppasztottak, hogy élet sincs benne!

(A Clique rendszer.) A klikk francia szó, pajtáskodást jelent: az eredeti kifejezés sokkal többet mond, mint a magyar szó; a magyar nyelvben a fogalmat részletesen körül kellene írni. De hiszen értjük ezt mindnyájan, sőt uralmát több-több téren kezdjük érezni is. A múlt, — úgynevezett hatvanhetes — közéletben, a korrupció, a társadalmi romlottság fekélyei közül a protekció élte virágát. Kis emberek a vezérekhez fűződő rokonsági és más összeköttetésekben a jobb álláshoz, a boldoguláshoz kötő biztos szálakat látták és keresték. Aranyfonal volt a nagy urak névjegye, melylyel sikerrel úszta meg a vak is a miniszteri előszobák újkori labirintjait, ahol évenként ezer és ezer igaz tehetséget és érdemet áldoztak fel a protekció oltárán. A megélhetésért folytatott nagy tülekedésben újabban más formák kezdenek érvényesülni. Ennek is idegen neve van, mint az előbbinek, ennél fogva ez is épen olyan rossz, mint az előbbi. Ezek a klikkek. Kis és nagy harcsák szövetsége. Kar a karban, mosolygó arc, odaadó szív a zárt puszi-barát körben, a dúló, pusztító horda mindenkivel szemben a zsákmányért. Táncolva haladnak el a más vetése, terve, mnnkája és sikere fölött. Letörni mindent nevetve, csak mi érvényesülünk, ez az elv, amely rútan vigyorog elő a kacagóra széthúzott ajak

éhes fogairól. A hatalmas miniszter sem az többé, ha hatalmas klikk nem áll a háta mögött épúgy, mint semmi a legelső tudós, ha nincs kolportáló klikkje. Lassanként így sajátít ki mindent, állást, tudást, hatalmat, befolyást mindenütt az érdekpajtások rablólovag céhe; ez is egyfajta korszellem, amint volt valamikor ez: barátom Plátó, barátom Aristoteles, de legnagyobb barátom az igazság! No ezt még a Krisztus fellépése előtt mondták!!

(Október 6.) Gyászos, fekete nap, de igaz. Egyszer legalább úgy mutatkozott be a hatalom, amilyen a maga valóságában. Erőszakos, bosszúálló, kegyetlen, gonosz, veszekedett zsarnok. — Békeidőn mindig kendőzi magát és vannak rövidlátók, kényelemszeretők, gerinctelen puhányok, kiket elcsábít a festett arc. Milyen jó, ha néha néha fellebben a fátyol. A halál rémes csontképe kijózanít ezer és ezer boldogtalant. Az ördög vigyorgó pofája késő nemzedék lelkében is ott él és így nem tudnak felülni e kalandornőnek. Milyen csodálatos ellentét! A koronának csillogó fénye megaranyozza a hóhérgonosztságot, s az igazságnak tündöklő napját sötét fátyollal borítja be a nemzeti génusz. Hogy is mondja csak Shakespeare: *Burkold aranyba a bűnt, a törvény lándzsája rajta megtörik, göngyöld rongyokba, a gyöngye szalmaszál is átszúrja azt.* Ekkor láttuk tisztán hozzánk forrasztott ikertestvérünk arcát. Keservebben fizettünk érte, mint az Olympusról tüzet csenő Prometheus. No de hoztunk mégis szikrát is; paraszat, mely nem hamvad s évről évre jobban perzseli tengerünket. Ma még áldozati tüzet gyújtunk vele az igazak emlékének. Holnap máglyába dobjuk, amelyen el ég a korona és a kard, minden földi rossznak, bűnnek átkos szimboluma.

Zéta.

S z i n h á z.

Sámson.

(Színmű 4 felvonásban. Irta Henry Bernstein. A debreceni színházban először előadták 1908 október 9-én.)

Henry Bernstein, a modern dráma e zseniális mesterének legujabb és legjobb darabja A Kerülő út, Baccarat és Tolvaj című darabjaival, a fiatal francia író egy csapással meghódította úgy a közönséget, mint az irodalmi körök tetszését.

A modern drámának egyik legszerencsésebb kezű írója. Élesen megfigyelt és apróra kidolgozott

jeleneteiből hatalmas koncepciójú drámát alkot s a szinpadai technika minden fogásának alapos ismerője. Mindjárt az első felvonásban megkapja érdeklődésünket és azt jelenetről-jelenetre, felvonásról-felvonásra fokozza, a negyedik felvonásban már egészen hatalmába kerített, szinte akaratnélküli bábjai vagyunk a szerző intencióinak.

„A dráma a való élet tükré” — mondta Shakespeare s Bernstein tényleg a való életből meríti tárgyát. Kíméletlen őszinteséggel tárja fel a modern társadalom sebeit, játszva világít be az erény és gyarlóság, a nemes lélek és aljasság nagy harcába.

A darab meséje szinte pendantja Ohnet Vasgyárosának, de a Bernstein hőse erősebb eszközökkel dolgozik. Brachard Jacques ez, aki szegénysorsból felküzdte magát gazdag milliommossá, irányítója lesz a tőzsdei árfolyamoknak. A rothadt társadalmi légkörben csak ő az erős, mert a többi személyben a szerző egy vagyoniilag tönkrement, erkölcsi posványba süllyedt francia arisztokrata családot rajzol, kik leányukat a rézkirályhoz, Brachardhoz erőszakolják. A leány, Anna—Mária nem szereti és nem érti meg az egészséges gondolkozású férfit, de hozzá megy a pénzéért. És Brachard? Hogy képes ő egy ilyen nőt elvenni? Bernstein Brachard véghetetlen szerelmével magyarázza meg. Hiszi, hogy gyöngédségével, áldozatkészségével letöri az asszony arisztokratikus gőgjét. De Brachard nem jól számít. Az asszony mitsem törődve a családi élet tisztaságával, szeretője lesz Le Govain grófnak, aki pedig visszanyert vagyonát Brachard barátságának köszönheti.

Egyszer Brachard Londonba utazik s ezt az alkalmat felhasználja Le Govain arra, hogy Anna—Máriát a hírhedt café de Paris külön termébe csábítsa, félvilági hölgyek közé. Ettől a társaságtól undorodva fordul el Anna—Mária s az időközben hazatérő férjének töredelmesen, kénytelen-kelletlen — anélkül azonban, hogy gőgjéből, férje iránti gyűlöletéből valamit engedne, — bevallja a történeteket. Brachard rettenetes bosszút forral. Bibliai Sámsonként hatalmas erővel rázza meg a tőzsde két oszlopát, maga alá temetve egész környezetét. Elbukik de Le Govaint, a csábítót legérzékenyebb oldalán találta: elveszti összes vagyonát. Ez a darab címe s itt jön a darab clouja: a büszke, gőgös arisztokrata Anna—Mária mint szereti meg ezt az imponálni tudó, erős egyéniségű férfit!

Hatalmas darab a Sámson. Egy igazi alkotó tehetség munkája, amely figyelmünket teljesen leköti. A legszebb, legjobban kidolgozott jellemeit ebben a darabjában adja Bernstein és mely magán viseli a francia kultúra minden szellemességét is.

Az előadás a legjobbak közé tartozik, amit a debreceni szinpadon hallottunk. Elmélyedő tanulmánnyal és gondossággal dolgozták ki szerepöket a színészek, különösen *Hahnel* Aranka és *Ternyei*

Lajos, akiknek őszinte sikerük volt a darabban s akik művészi játékukról ezúttal fényes tanúságot adtak.

H. Nagy Jenő.

Mírek.

Tóth József. Élő fogalom, egy igazi magyar professzornak megtestesült eszménye, a humor, ötlet, szellemesség közszájon forgó ezer színes képeinek eddig köztünk járó főalakja testiképe eltávozott a kollégium sarkáról, eltávozott az ő kedves főiskolájától örökre. Hatalmas cipőtalpának kopogását nem visszhangozza többé a kongó kollégium. Hármastelső kabátját, csokros nyakkendőjét nem lobogtatja többé a folyosó hűvös légárama. Kampós somfa botja utolsókat ütött a kopott lépcsőkre, utoljára csoszogott le rajtok. Több reggel nem jön már vissza. Sem az emlékkert sarkára, sem hivatalos szobájába, sem a könyvtárba. Testileg igazán és örökre elbúcsúzott. Ott nyugszik a ceglédutcai temető mindent egyenlővé, semmivé tevő homokja alatt. Sirassa meg ezer és ezer tanítványa, több találkozón nem lesz már közöttük. Tóth József, az ember meghalt. De Tóth József, a mathézeosz professzor, a tanár, az nem hal meg soha. Lánglelke odavéste nevét a Maróthié mellé. Köréje hervadhatlan borostyánt fon a szellemes ötletek, csípős megjegyzések és humoros történetek lombkoszorúja, melyekkel országszerte fűszerezik és derítik virágos kedvre a társaságot volt tanítványai. Így él ő az országban tovább akkor is, midőn elporlad csontja, s elfeledték a nevét, mint a múlt kódébe vesző „egyszeri debreceni tanár”. Bent, itt a százados falak között pedig az évről-évre újuló friss hajtásnak lelkébe átszivárog neve azokéval a nagy tipikus tanárokéival, kiknek viselt dolgai, mint szent legendakör meséltetnek nemzedékről-nemzedékre.

A debreceni kollégiumban szept. 9-én történt az új tanév megnyitása, mely a szokott keretek között folyt le. Délelőtt 9 órakor kezdődött a nagytemplomban az istenizsztelet, hol Csiky Lajos theol. tanár mondott magas szárnyalású imát, a főiskolai kántus pedig két szép énekszámval szerepelt. Istenizsztelet végeztével az ünnepi közönség jó része a kollégium dísztermébe vonult, hogy jelen legyen dr. Jászi Viktor ez évi akad. igazgató székfoglalóján. Itt a kántus megnyitó éneke után Dávidházy János esperes üdvözölte az új rektort, melyre dr. Jászi válaszolt, beszédjében rámutatva a főiskola egyetemé való fejlesztésének hatalmas tényezőire, a kerületre, az egyházra és a városra. Igazgatói ténykedésének irányelvekép a pártatlan igazságot tűzte ki. Utána gr. Degenfeld József beszélt, kinek minden egyes szavából a főiskola iránti meleg szeretet sugárzott ki. Majd Simonffy Imre kollégiumi és egyházi

főgondnok és Oláh Károly kulturatanácsos lelkes beszéde után — utóbbi a debreceni egyetem közel jövőben való megvalósítását hirdette — következett a rektor székfoglalója a „tanszék szabadságáról“. A tudós rektor magas színvonalú előadását nagy tetszéssel fogadta a közönség. Az ünnepélyt a kántus éneke zárta be.

Október 6. A „Főisk. Magy. Irod. Társulat“ az aradi vértanúk emlékét a kollégium dísztermében ez idén is — még pedig a multhoz méltó — ünnepélylyel ünnepelte meg. A főisk. énekkar Silchertől gyászdalra énekelt, amely után Biró Zoltán a M. I. T. elnöke megnyitó beszédet tartott. Majd Hajdu Árpád szavalt a cíj. Ábrányi Kornél Okt. 6. című költeményét hatásosan. Utána Magyar Imre és fia zenekara játszott kiváló művészettel régi magyar dalokat. A következő szám Jánosi Zoltán ref. lelkész emlékbeszéde volt, melyet lapunk más helyén közlünk. Ezután Kürthy Károly hittanhallgató szavalt a „Tizenhárom“ című ódáját s végül az énekkar a „Szózat“-ot énekelte.

A „Főisk. Magy. Irod. Társulat“ szept. 29-én tartotta alakuló közgyűlését, melyen elnökévé egyhangúlag Biró Zoltán 2. jh.-t választotta meg. Főjegyző: Sebestyén Béla 2. th., titkár: Kiss Dezső 2. jh. lett. A választmány megalakulása után a társulat a „Főiskolai Lapok“ felelős szerkesztőjévé Fejes Gábor 3. é. joghallgatót választá meg Szabó István 3. th.-sal szemben, kiadóhivatali főnöknek Hajdu Árpád 3. th.-t. Társzervező lett a hittanhallgatók részéről: Sebestyén Béla, a joghallgatók részéről: H. Nagy Jenő.

A debreceni Jogtudományos Társaság“ alakuló közgyűlését szeptember 27-én d. e. 11 órakor tartotta meg. A társaság elnökévé egyhangúlag Géczy József 2. joghallgatót választották meg. A tisztikar pedig a következőleg alakult meg: főjegyző: H. Nagy Jenő; aljegyző: Nagy Lóránd, titkár: Mónus József, pénztáros: Mandel András, ellenőr: Falk Tibor, könyvtáros: Ballay Gyula. Választmányi tagok: Ádor Dániel 4. jh., Balogh Ferenc 3. jh., Bogáthy Károly 2. jh., Roncsik Jenő 1. jh.

Jogászelnök választás. A „Joghallgatók Segítő Egyletének“ elnökségéért az idén is két párt küzdött egymással. A fehér-tollas párt Makfalvi Dósa István 3. jh. nevével indult a küzdelembe, melyben ellenfele Vidovich Ernő 4. jh. volt. A szept. 17-én megtartott választáson a jogászfújás nagy többsége makfalvi Dósa Istvánt választotta meg elnökének, őt tartván megfelelőbbnek a fényes tisztség viselésére. Másnap a győztes párt kiválóan sikerült bankettel ünnepelte meg a választás eredményét, melyhez mi is gratulálunk.

A jogász „vigalmi bizottság“ a szept. 27-én megtartott jogász értekezleten alakult meg; elnökének: ifj. Magoss György 2. jh., alelnökül: Falk

Tibor 2. jh. és Moldován László 1. jh.-t választta meg. A tavalyi eredményénél nagyobb sikereket kívánunk.

A „Főiskolai Énekkar“ szeptember 9-én tartotta alakuló közgyűlését nagy *Mácsai* Sándor vezető tanár úr elnöke alatt. Jegyző lett ez évben is egyhangúlag: *Domján* Lajos 4. th. Protokántorok: *Domján* Lajos 4. th., *Nagy* Sándor 3. th. és *Beke* Antal 4. th., majd ennek lemondása után *dobi Tóth* Lajos 3. th. Választmányi tagok: *Kézy* Ignác 4. th., *Nagy* Sándor 3. th., *Fias* Kálmán 4. th. és *dobi Tóth* Lajos 3. th. Közös választmányi tag lett: *Kollonay* László 3. th. Zászlótartó: *H. Nagy* Sándor 3. th. Az új tagok felvétele is megtörtént. Van összesen 69 tag.

A „Főiskolai Zenekör“ szeptember 30-án tartotta alakuló gyűlését nagys. dr. *Kovács* Gábor akadémiai tanár úr elnöke alatt. Az egyes tisztségek a következően lettek betöltve: Elnök: *A. Nagy* Sándor 3. th. Jegyző: *Tornyai* János 4. th. Pénztáros: *Fias* Kálmán 4. th. Ellenőr: *Székely* Ernő 4. th. Működő tagja van a körnek 15. Ezúton hívjuk fel az akadémiai hallgató urak figyelmét, hogy minél többen iratkozzanak be *pártoló tagokul* (egész évre 1 korona) főiskolánk ez ifjú egyesületébe, mely csak nagy anyagi segítséggel érheti el nemes célját.

A „Felsőbb Tanulók Olvasó Egylete“ szept. 19-én alakult meg a következőleg. Elnök: *Sárközy* Lajos szénior. Alelnök: *Erdős* Károly 4. th. esk. felügyelő. Főjegyző: *Takács* Dezső 3. jh. Pénztáros: *Marjai* Géza 4. th. Ellenőr: *Bereczky* József 3. th. Aljegyző: *Vass* Károly 1. jh. A könyvtárnoki állást nagy többséggel *Ádor Dániel* 4. jh. nyerte el *Gellért* Sándor 3. jh.-val szemben. A tisztviselőknél kívül van még az egyletnek 8 választmányi tagja.

A joghallgatók „Becsületszéke“ szept. 27-én következőleg alakult meg. Tagok lettek IV. évről: *Ádor Dániel*, *Megyeri* Lajos és *Bodnár* Béla. III. évről: *Fejes* Gábor, *Takács* Dezső és *Szarka* Zoltán. II. évről: *Kiss* Dezső, *Biró* Zoltán és *Géczy* József. I. évről: *Vass* Károly, *Ballay* Gyula és *Michalovitz* Jenő.

A „Főisk. Gyorsfró Egylet“, mely egyik legrégibb egyesülete a kollégiumnak, ez évi elnökévé *Venetiánér* Sándor 4. th., főjegyzővé: *Vass* Károly 1. jh., aljegyzőjének: *H. Sinai* Gábor 8. o. t., pénztárosnak: *Gilicze* Antal 4. th., könyvtárosának: *Pelkey* Sándor 4. th.-t választotta meg.

A „D. A. A. C.“ főiskolánk ez ifjú, de máris sok dicsőséget aratott sport egyesülete szept. 28-án tartotta alakuló közgyűlését, melyen elnökévé *Makfalvi Dósa István* 3. jh.-t választotta meg szótöbbséggel. Alelnök lett: *Roncsik* Jenő 1. jh., titkár: *Székelyhid* Béla 4. th., ellenőr: *Vadai* Béla 4. th., jegyző: *Bucsai* János 4. th., pénztáros: *Szabó* Béla 2. jh.

Beiktató ünnepélyek. Szeptember hó 26-án d. e. 10 órakor folyt le *Sárkösi* Lajos főiskolai szénior hivatalos beiktatása az akadémiai tanári kar és nagyszámú tanuló ifjúság jelenlétében a kollégium dísztermében, — ez alkalommal sokkal ünnepélyesebb keretek között, mint az előző években. A 37. dícsért 1. versenek eléneklése után dr. *Jássi* Viktor akadémiai rektor-professzor szívélyes üdvözlő szavak kíséretében szólította fel az új széniorot székfoglaló értekezésének megtartására. Az ószövetségi teológia köréből választott emez értekezést, amelynek címe: „*Isten egységének fogalma az ó-testamentumban*“, későbbben közölni fogjuk lapunkban. Ezután hivatalos eskütetele következett a széniornak, mire ez meleg beszédben egyfelől a tanári kar kitüntető bizalmáért fejezvé ki hálás köszönetét, másfelől baráti szeretettel az ifjúság bizalmas támogatását kérve: benső fogadalommal kötelezte el magát hivatásának lelkiismeretes betöltésére. Majd az igazgató tartós és tartalmas beszédében az ifjúsági élet gyönyörűsége mozzanataira vetett világot. E szép ünnepélyt a tanároknak a beiktatott széniorral történt kézszorítása után a XC. zsoltár 1. versének eléneklése zárta be. Hagyományos folytatásként este magnum-áldomás volt.

Harmadnapon, 28-án délután 5 órakor pedig az akadémiai tanács gyűlésén a kollégiumi esküdt-felügyelők, név szerint *Csokonai* József gimnázium segédtanár, *Mikó* Imre kontra-skríba és a IV. éves hittanhallgatók közül e tanév elején választott *Erdős* Károly beiktatása és eskütetele történt meg a szokás formák között.

Az oratóriumi ifjúsági i-tentiszteletek régi szokáshoz híven megkezdődtek. Az első szeptember 27-én volt, a második október 4-én. Az egyházi beszédet az első alkalommal *Mikó* Imre kontraskríba, második alkalommal *Erdős* Károly 4. th. esk. fel. tartotta.

A Hittanszaki Önképző Társulat szeptember 25-én tartotta alakuló közgyűlését *Dr. Erdős* József theol. dékán, felügyelő-tanár elnöke alatt. Az elnök tanár buzgó és békés munkásságra serkentő szavai után a tisztikar megválasztása a következőképen folyt le: Elnök lett: *Sárkösi* Lajos szénior, alelnök: *Erdős* Károly 4. th. esküdtfelügyelő, főjegyző: *Debreczeni* István 3. th.; aljegyző, aki egyszersmind a társulat titkára és könyvtárosa is: *Nagy* István 2. th. Választmányi tagok: *Bodnár* Gábor 4. th., *Molnár* Ferenc 3. th., *Szatmári* Károly 2. th. és *Szutor* Jenő 1. th. Hadd égjen ez oltáron a komoly munka tüze Istennek dicsőségére!

Eddigélé tartott a Társulat okt. 3-án egy választmányi, 7-én pedig egy rendes heti gyűlést. A választmányi gyűlés főtárgya az október 31-iki reormációi emlékünnepélyek előkészítése volt. Kitzíte a pályázatot okt. 21. határnappal a gályarabok osz-

lopánál tartandó emlékbeszédre és ódára. Az előbbi pályamű nyertesét a Hegyi Mihályné-alapból 20, az az utóbbiét meg a saját pénztárából 10 korona díjjal jutalmazza. Lelkes buzgósággal karolta fel továbbá a protestáns estélyek rendezésének évek óta aludó ügyét s ez irányban intézkedéseket tett.

Az első rendes heti gyűlésen a XXV. zsoltár 1. versének eléneklése után *Papp* József 4. th. által mondott felemelő évnnyitó imádság valóban méltó a jegyzőkönyvi köszönetre. Utána *Tarnócsi* Lajos 4. th. tartott igaz ügybuzgóságról tanúskodó, vonzó előadást a világi és hazai diákszövetségek keletkezéséről, üdvös működéséről és magasztos céljáról, kérő és buzdító szóval fordulván a tagokhoz, hogy egy ilyen, akárminő kicsiny egyesület létesítése által a mi körünkben is hadd vegyen életet a könyvek-könyvének gyakori olvasása és tanulmányozása. Előadásáért szintén jegyzőkönyvi köszönetben fejezte ki elismerését a Társulat. *Kösa* Zsigmond 3. th. meg Váradi Antal „Október 6“ című költeményét szavalta el középsikerült eredményyel. Ezután *Komáromi* István 2. th. olvasta fel „Az öngyilkosságról“ szóló moralizáló tanulmányát, melynek érdemesítése külön felolvasás keretében ezután képezendi bírálat tárgyát. *Hadadi* István 2. th. középsikerült imádkozása után a XC. zsoltár 1. versének eléneklésével ért véget a gyűlés.

A Hittanhallgatók Becsületszéke tagjait szept. 25-én választotta meg a theológusok közgyűlése a következőképen. Rendes tagok: *Papp* József, *Boros* Jenő 4. th., *Bereczky* József, *Molnár* Ferenc 3. th., *Nagy* István, *Godács* Imre 2. th., *Arday* Aladár *Babus* Gyula 1. th. Póttagok: *Bodnár* Gábor 4. th., *A. Nagy* Sándor 3. th., *Kallós* Béla 2. th., *Széles* Pál 1. theol.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.)

Tisztelettel kérjük lapunk olvasó közönségét, hogy az ifjúság e régi organumát az új, LI. évfolyamban is úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatni szíveskedjék. Meg nem rendelés esetén kérjük a lapot visszaküldeni.

Lapunk munkatársait s egyáltalán aki lapunkban dolgozni kíván: felhívjuk, hogy kéziratát minden hó 10-ig és 25-ig beküldeni szíveskedjék.

B. Gy. „Őszi hangulat“ című versét következő számunkban fogjuk hozni.

B. L. Az egyik vers bevált, a másik nem közölhető. Máskor is szívesen látjuk.

Tartalom. 1. Beköszöntő. 2. Versek (írta: Csillag István). 3. Külömböző korokban (H. Nagy János). 4. Strófák (írta: Fejes Gábor). 5. Ünnepi beszéd okt. 6-án (Jánosi). 6. Ősz jöttén (Bakosi). 7. Janus (Sebestyén). 8. Évnnyitáskor (s. — r.). 9. Lapszálen (Zéta). 10. Színház. 11. Hírek. 12. Szerk. üzenetek. 13. Tartalom.